VERBRAUCHER-ZENTRALE HAMBURG

GENERALINIO ADVOKATO
M. POIARES MADURO IŠVADA,
pateikta 2004 m. kovo 25 d. [1]

1. Miuncheno apygardos teismas (*Landgericht München*) prašo nurodyti, kaip reikia aiškinti 1997 m. birželio 17 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1103/97 dėl tam tikrų nuostatų, susijusių su euro įvedimu [2] (toliau – Reglamentas Nr. 1103/97). Euro įvedimas turi ypatingą poveikį visų euro zonos ūkio subjektų kasdieniniam gyvenimui. Iš esmės *Landgericht München* nori sužinoti, ar telefoninių pokalbių minutės kainas atitinkančios pinigų sumos, perskaičiuotos į eurus, gali ar turi būti suapvalintos iki arčiausio cento, ar perskaičiavus gaunamas skaičius turi būti rodomas didesniu nei cento tikslumu. Atsakymas į šiuos klausimus gali turėti įtakos daugeliui sutarčių, ypač vieną valiutą įsivedančiose valstybėse narėse, kur nacionalinės valiutos piniginio vieneto smulkiausios dalies vertė – dažnai naudojama nurodant vieneto kainą sutartyse dėl prekių ir paslaugų, pavyzdžiui, tokių kaip elektra, telekomunikacijos ar kuras, tiekimo – yra mažesnė už euro smulkiausios dalies vertę (centą). Be to, svarbu pažymėti, kad tikėtina, jog šioje byloje iškilę klausimai kartosis, kai valstybė narė prisijungs prie vienos valiutos.

I — Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir Teisingumo Teismui pateikti klausimai

2. Atsakovas pagrindinėje byloje *O2 (Germany) GmbH & Co. OHG* (toliau – *O2*), kuris iki 2002 m. balandžio mėn. vadinosi *VIAG INTERCOM GmbH & Co.*, yra Miunchene (Vokietijos Federacinė Respublika) įsteigta įmonė, valdanti mobiliųjų telefonų tinklą. 2001 m. vasarą *O2* perskaičiavo savo sutartyse dėl mobiliojo ryšio numatytas sumas iš Vokietijos markių (*DEM*) į eurus. Šiose sutartyse tarifai buvo nurodyti minutės kainomis, nustatytomis Vokietijos markėmis. Sutartyse taip pat buvo numatyta, kad sąskaitoje nurodoma individuali suma už kiekvieną telefoninį pokalbį apskaičiuojama dešimties sekundžių intervalais.

1 — Originalo kalba: portugalų.

2 — OL 1997, L 162, p. 1.

3. *O2* įvairias minutės kainas perskaičiavo pagal perskaičiavimo kursą, nustatytą 1998 m. gruodžio 31 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2866/98 dėl euro ir eurą įvedančių valstybių narių valiutų perskaičiavimo kursų[3] 1 straipsnyje, kuris numato, kad vienas euras atitinka 1,95583 Vokietijos markės. Tuomet *O2* jas suapvalino iki arčiausio cento, kaip nurodo Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnio pirmasis sakinys, pagal kurį mokėtinos arba apskaičiuojamos pinigų sumos apvalinamos iki cento po perskaičiavimo į eurus.

4. Pagal *Landgericht München* pateiktą pavyzdį atsakovas skambučių po 21 valandos į fiksuoto ryšio tinklą pagal *Genion Home* tarifą minutės kainą perskaičiavo iš 0,05 *DEM* į 0,02556 euro, panaudodamas fiksuotą perskaičiavimo kursą, ir tuomet suapvalino ją iki 0,03 euro (arčiausio cento), kaip nurodo Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnis. Todėl 10 minučių telefoninis pokalbis kainuoja 0,30 euro (atitinkamai 0,59 *DEM*) vietoj ankstesnės 0,50 *DEM* sumos (atitinkamai 0,26 euro).

5. Nustačiusi, kad vartotojai, mokantys šią minutės kainą už skambučius po 21 valandos į fiksuoto ryšio tinklą, patirs tokį kainų padidėjimą, *Verbraucher-Zentrale Hamburg e.V.* (toliau – *Verbraucher-Zentrale*) – vartotojų apsaugos įstatymų pažeidimus įgaliota tirti institucija – pareiškė ieškinį *Landgericht*, iš esmės tvirtindama, kad vienašališkas atsakovo sprendimas pasirinkti šį perskaičiavimo ir apvalinimo metodą pažeidžia sutarčių tęstinumo ir didžiausio galimo perskaičiavimo tikslumo principus, įtvirtintus atitinkamuose Reglamentuose dėl euro įvedimo.

6. *Landgericht* mano, jog norint nustatyti, ar atsakovo perskaičiavimo ir apvalinimo praktika atitinka ar neatitinka Reglamentą Nr. 1103/97, būtina, kad Teisingumo Teismas atsakytų į šiuos du klausimus:

„1. Ar Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnio pirmasis sakinys turi būti aiškinamas taip, kad privatinės teisės sutartinių santykių srityje tik galutinė sąskaitos suma arba nurodyta sąskaitoje individuali suma gali ir turi būti suapvalintos, ar taip pat sutartyje nustatyta vieneto kaina (tarifas) (šiuo atveju minutės kaina) yra mokėtina arba apskaičiuojama suma šios nuostatos atžvilgiu? Ar nustatant, ar tarifas yra mokėtina ir apskaičiuojama suma Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnio atžvilgiu svarbiausia yra tai, kad šis tarifas būtų paremtas vieneto, kuris yra pagrindas

3 — OL 1998, L 359, p. 1.

galutinei sąskaitos sumai apskaičiuoti (šiuo atveju 10 sekundžių intervalas), tam tikru kartotiniu (šiuo atveju – šešiais), ar kad pats tarifas būtų vartotojui svarbiausias kriterijus?

2. Ar Reglamentas Nr. 1103/97 (būtent 5 straipsnis) turi būti aiškinamas taip, kad jame yra įtvirtinta išsami taisyklė, pagal kurią kitos nei mokėtinos ir apskaičiuojamos sumos (jei jos yra) negali būti suapvalintos 5 straipsnyje nustatytu būdu, t. y. ar jos turi būti ir toliau nurodomos buvusia nacionaline valiuta, ar reikia tiksliai nurodyti perskaičiavimo rezultatą?"

7. Kad atsakytume į šiuos klausimus, būtina išaiškinti šias Bendrijos teisės nuostatas.

8. Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnis numato, kad:

„Euro įvedimas nepakeičia teisės priemonių arba juose nurodytos veiklos vykdymo ar nevykdymo sąlygų ir nesuteikia šalims teisės vienašališkai pakeisti arba nutraukti tokių priemonių galiojimą. Ši nuostata gali būti keičiama šalių tarpusavio susitarimu."

9. 1 straipsnis nurodo, kad šiame Reglamente

„„teisės priemonės" reiškia teisės ir įstatyminės nuostatas, administracinius aktus, teismo sprendimus, sutartis, vienašalius teisės aktus, mokėjimo priemones, išskyrus banknotus ir monetas, ir kitas teisinę galią turinčias priemones".

10. Pagal Reglamento Nr. 1103/97 4 straipsnį:

„1. Perskaičiavimo kursai patvirtinami vieną eurą išreiškiant dalyvaujančių valstybių narių kiekviena nacionaline valiuta. Patvirtintus perskaičiavimo kursus turi sudaryti šeši reikšminiai skaitmenys.

2. Perskaičiavimo kursai negali būti apvalinami ar trumpinami atliekant perskaičiavimus.

3. Perskaičiavimo kursai naudojami perskaičiuoti euro ir nacionalinių valiutų vienetus abiem kryptimis. Iš perskaičiavimo kursų gauti atvirkštiniai kursai nenaudojami.

4. Pinigų sumos, kurias reikia perskaičiuoti iš vienos nacionalinės valiutos vieneto į kitą, visų pirma perskaičiuojamos į pinigų sumą eurais, gautas rezultatas gali būti suapvalintas mažiausiai iki trijų skaitmenų po kablelio. Toliau ši suma perskaičiuojama į kitos nacionalinės valiutos vienetą. Alternatyvius apskaičiavimo metodus galima naudoti tik tada, jeigu jie duoda tokį patį rezultatą."

11. Galiausiai Reglamento 5 straipsnis numato, kad:

„Jeigu mokėtinų arba apskaičiuojamų pinigų sumų apvalinimas yra atliekamas po jų perskaičiavimo į eurą, kaip nurodyta 4 straipsnyje, tuomet jos apvalinamos iki cento. Mokėtinos arba apskaičiuojamos pinigų sumos, kurios perskaičiuojamos į nacionalinės valiutos vienetą, apvalinamos iki piniginio vieneto smulkesnės dalies arba, jeigu tokios dalies nėra, iki piniginio vieneto, arba pagal nacionalinius įstatymus ir tvarką – iki nacionalinės valiutos piniginio vieneto kartotinio arba piniginio vieneto smulkesnės dalies trupmenos. Jei taikant perskaičiavimo kursą rezultatas sudaro lygiai pusę, tada suma yra suapvalinama iki kito sveiko skaičiaus."

12. *O2* ir Komisija pateikė pastabas raštu ir žodžiu. Jos bus nagrinėjamos vertinant nacionalinio teismo iškeltus teisės klausimus.

II — Vertinimas

A — *Pirminės pastabos*

13. Priimant šioje byloje prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo prašoma atsižvelgti į faktą, kad tik perskaičiavus ir suapvalinus sutartyje numatytą 0,05 *DEM* kainą už tam tikrų telefoninių pokalbių minutę iki 0,03 euro, netgi už dviejų minučių telefoninį pokalbį, už kurį nustatyta ši kaina, vartotojas dėl naujos minutės kainos moka vienu pfenigiu (0,01 *DEM*) daugiau nei prieš perskaičiavimą. Kuo ilgesnis telefoninis pokalbis pagal šį konkretų tarifą, tuo labiau padidėja mokėtina suma. Pavyzdžiui, 10 minučių pokalbis kainuoja devyniais pfenigiais daugiau, nei jis kainavo iki vieningos valiutos įvedimo. Perskaičiavus į eurus, šios 0,09 *DEM* atitinka 0,05 euro. Kadangi telekomunikacijų įkainiai ir kitos kainos pagal ilgalaikes sutartis kartais didėja, šis padidėjimas nebūtų ypač netikėtas, jei jis neatsirastų tiktai dėl pinigų sumos, anksčiau išreikštos Vokietijos markėmis, perskaičiavimo į eurus. Kitaip tariant, prob-

lema kyla dėl to, kad mokėtinos sumos padidėjimas pateikiamas ne kaip aiškus kainos augimas, bet paslepiamas perskaičiavimo operacijoje, kuri neturėtų daryti įtakos sutartyje nustatytoms kainoms.

14. Iš pradžių svarbu pasakyti, kad tokių pinigų sumų, kaip sutartyje nustatytų minutės kainų, perskaičiavimas turėjo būti atliktas vėliausiai iki „pereinamojo laikotarpio" pabaigos, kuris, kaip nurodyta 1998 m. gegužės 3 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 974/98 dėl euro įvedimo [4] (toliau – Reglamentas Nr. 974/98) 1 straipsnyje, „reiškia laikotarpį, kuris prasideda 1999 m. sausio 1 d. ir baigiasi 2001 m. gruodžio 31 d.".

15. Pirma, tokių pinigų sumų perskaičiavimas turi būti atliekamas remiantis teisinio lygiavertiškumo tarp euro vieneto ir nacionalinių valiutų vienetų principu, kurį ypač pabrėžia Reglamento Nr. 974/98 14 straipsnis. Ši nuostata nurodo, kad „jeigu pereinamojo laikotarpio pabaigoje egzistuojančiose teisės priemonėse yra daromos nuorodos į nacionalinės valiutos vienetus, tokios nuorodos interpretuojamos kaip nuorodos į eurus pagal atitinkamus perskaičiavimo kursus" [5]. Antra, poreikis perskaičiuoti tokias sutartyje nustatytas sumas, kaip minutės kainas, yra taip pat principo, kad pasibaigus pereinamajam laikotarpiui euras turi būti naudojamas kaip vienintelė mokėjimo priemonė, padarinys [6].

16. Tai netiesiogiai atsako į antrojo *Landgericht* pateikto klausimo paskutinę dalį. Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, *O2*, atlikdama operacijas, nebegali kaip ir iki perėjimo nurodyti įvairių minutės kainų Vokietijos markėmis, nes tai neatitinka teisės aktų reikalavimų. Ir Komisija, ir *O2* dėl šio klausimo sutinka.

17. Belieka nustatyti, o tai ir yra esminis klausimas, dėl kurio *Landgericht* prašo Teisingumo Teismo išaiškinimo, ar Reglamentas Nr. 1103/97 leidžia tam tikrą tarifą naudojantiems vartotojams galutinių mokėtinų sumų padidėjimus, jei juos lemia vien sutartyje nustatytų minutės kainų, anksčiau išreikštų nacionaline valiuta, perskaičiavimas į eurus ir vėliau jų suapvalinimas iki arčiausio cento.

4 — OL 1998, L 139, p. 1.

5 — To paties Reglamento 13 straipsnis nustato, kad 14 straipsnis „taikomas pereinamajam laikotarpiui pasibaigus".

6 — Žr. 15 straipsnio 1 dalį, kuri konkrečiai nustato, kad „nacionalinės valiutos vieneto banknotai ir monetos, kaip nurodoma 6 straipsnio 1 dalyje, savo teritorijose naudojami kaip mokėjimo priemonė ne ilgiau kaip šešis mėnesius pasibaigus pereinamajam laikotarpiui; šis laikotarpis pagal nacionalinius įstatymus gali būti sutrumpintas".

18. Jei darytume išvadą, kad Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnis reikalauja, jog minutės kainos būtų apvalinamos pagal jame numatytas taisykles, *O2* perskaičiavimo ir apvalinimo praktika būtų leistina, nepaisant nepalankių jos padarinių vartotojams, pasirenkantiems tokius tarifus kaip 0,05 *DEM* minutės kaina skambučiams po 21 valandos į fiksuoto ryšio tinklą. Kita vertus, jei laikytume, kad tokios sumos nėra sumos, kurias nurodo 5 straipsnis, tada ši nuostata nereikalautų jų apvalinti iki arčiausio cento; tačiau išliktų klausimas, ar *O2* vis dėlto gali vienašališkai tokį apvalinimą atlikti. Yra galimi trys atsakymai: pirma, kaip alternatyviai teigia *O2*, Reglamentas Nr. 1103/97 aiškiai nedraudžia apvalinti kitų sumų, nei numato 5 straipsnis ir todėl pasirinkta apvalinimo praktika atitinka Reglamentą; antra, kaip teigia *Verbraucher-Zentrale*, Reglamentas Nr. 1103/97 reikalauja aukščiausio tikslumo lygio perskaičiuojant pinigų sumas, nepatenkančias į 5 straipsnio taikymo sritį ir todėl *O2* apvalinimo praktika neatitinka Reglamento; trečia, nors Reglamentas Nr. 1103/97 nedraudžia apvalinti kitų pinigų sumų, nei numatytos 5 straipsnyje, tokiam apvalinimui taikytini tam tikri apribojimai.

19. Siekiant atsakyti į šiuos pagrindinius klausimus, reikia išsiaiškinti, kokie yra Reglamento Nr. 1103/97 siekiami tikslai ir aplinkybes, kuriomis jis buvo priimtas. Vėliau išanalizuosiu pagrindinę teisės priemonių tęstinumo taisyklę, įtvirtintą Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnyje. Įrodysiu, kad ši taisyklė yra svarbiausia nuostata, vertinant bet kurį euro įvedimo poveikį esamoms sutartims. Taigi *Landgericht* užduoti konkretūs klausimai bus pateikti tokia tvarka: ar minutės kaina, minima pagrindinėje byloje, yra mokėtina arba apskaičiuojama suma? Jei ne, ar tokia suma gali būti apvalinama po jos perskaičiavimo į eurus? Jei leidžiama apvalinti kitas negu mokėtinas arba apskaičiuojamas sumas, kokie yra iš Reglamento Nr. 1103/97 kylantys apribojimai (jei jie yra), kai viena sutarties šalis vienašališkai nusprendžia šias sumas apvalinti?

B — *Reglamento Nr. 1103/97 siekiami tikslai*

20. Teisinio tikrumo užtikrinimas, Teisingumo Teismo pripažintas bendruoju Bendrijos teisės principu [7], yra pagrindinis Reglamento Nr. 1103/97 principas.

7 — Žr., pavyzdžiui, sprendimo *Fedesa ir kt.*, C-331/88, Rink., p. I-4023, 7–11 punktus, sprendimo *Inzo prieš Belgijos valstybę*, C-110/94, Rink. p. I-857, 21 punktą ir sprendimo *Land Rheinland-Pfalz prieš Alcan Deutschland*, C-24/95, Rink. p. I-1591, 29–37 punktus.

21. Reikia priminti, kad Reglamentas Nr. 1103/97 visose valstybėse narėse įsigaliojo 1997 m. birželio 20 d., daug anksčiau nei Reglamentas Nr. 974/98 dėl euro įvedimo ir Reglamentas Nr. 2866/98 dėl euro ir eurą įvedančių valstybių narių valiutų perskaičiavimo kursų. Tai savaime įrodo, kad yra svarbu užtikrinti visiems ūkio subjektams Bendrijoje teisinį tikrumą, priimant Reglamente Nr. 1103/97 numatytas taisykles, konkrečiai – taisykles dėl teisės priemonių tęstinumo ir dėl pinigų sumų perskaičiavimo ir apvalinimo.

22. Gyvybiškai svarbu užtikrinti, kad perėjimas prie naujos valiutos neskatintų ūkio subjektų sutartinių santykių nestabilumo ir netikrumo kaip euro įvedimo padarinių. Nacionalinių valiutų vienetais išreikštų sumų tęstinumas eurais turėjo būti kuo greičiau ir aiškiau vieningai užtikrintas, kadangi nesant tokio tęstinumo – pavyzdžiui, mažo tiksłumo lygio perskaičiavimo operacijų atveju – galėtų atsirasti pavojingas kainų nestabilumas, darantis žalos vartotojams[8]. Tokiomis aplinkybėmis Reglamente Nr. 1103/97 numatytos taisyklės sudaro vieną sistemą, skirtą užkirsti kelią netikrumui tarp ūkio subjektų.

C — *Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnyje įtvirtinta teisės priemonių tęstinumo taisyklė*

23. Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnis įtvirtina pagrindinę teisės priemonių tęstinumo taisyklę, ir šiuo principu vadovaujamasi viso vienos valiutos įvedimo proceso metu.

24. Sutarčių tęstinumo principas *pacta sunt servanda* yra bendrasis teisės principas, kurį Teisingumo Teismas aiškiai apibūdino kaip „kiekvienoje teisinėje sistemoje pripažintą principą“[9]. Tačiau 3 straipsnyje numatytas principas aiškintinas plačiau, negu tik tai, kad naujos valiutos įvedimas neturi paveikti jokių teisės priemonių sąlygų. Pagal 1 straipsnį teisės priemonės, be sutarčių *inter alia*, apima teisės ir įstatymines nuostatas bei administracinius aktus. Todėl 3 straipsnis negali būti laikomas taisykle, skirta tik atkreipti dėmesį į tai, kad valstybių narių teisės aktuose egzistuoja taisyklės, patvirtinančios bendrąjį sutarčių tęstinumo principą naujos valiutos įvedimo sąlygomis. Tai ypač aišku, kai išnagrinėjame kelias konkrečias 3 straipsnio įtraukimo į Reglamentą Nr. 1103/97 priežastis.

8 — Reglamento Nr. 1103/97 preambulės 5 ir 7 konstatuojamosios dalys aiškiai reikalauja pereinant prie euro atsižvelgti į vartotojų padėtį.

9 — Žr. sprendimo *Racke prieš Hauptzollamt Mainz*, C-162/96, Rink. , p. I-3655, 49 punktą.

25. Reglamentai dėl euro, įskaitant Reglamentą Nr. 1103/97, yra skirti „užtikrinti tolygų perėjimą, ypač vartotojams“ [10]. Kitaip tariant, toks perėjimas, kaip pažymi *Landgericht*, neturi neteisingai sukelti vartotojui sunkumų. Be to, šie vartotojų apsaugos interesai yra viena iš priežasčių, dėl ko 3 straipsnis buvo įtrauktas į Reglamentą Nr. 1103/97 [11].

26. Esant tokioms perėjimui prie vieningos valiutos pasirengimo sąlygoms suprantama, jog vartotojai turi būti tikri, kad sutartinės sąlygos, ir ypač tos, kurios nustato kainas, išreikštas nacionalinės valiutos vienetais, nepasikeis vien dėl to, jog šios pinigų sumos buvo perskaičiuotos į eurus.

27. Be vartotojų apsaugos, Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnis sprendė atitinkamą klausimą, išreikšdamas teisėtus interesus dėl galimų nepalankių vienos valiutos įvedimo padarinių kainų euro zonoje stabilumui. Perėjimo prie euro sąlygomis galimo kainų augimo, kurį išskirtinai lemia euro įvedimas, prevencija negalėjo būti paprasčiausiai palikta įvairių valstybių narių nacionaliniams įstatymams ir jų apsaugos nuo kainų pokyčių mechanizmams. Todėl 3 straipsnis taip pat pateikia svarbią nuostatą, skirtą tam, kad būtų nuosekliai pasiektas tikslas palaikyti kainų stabilumą perėjimo prie naujos valiutos proceso metu. Euro įvedimas yra pagrindinis įvykis vykdant vieningą Europos pinigų politiką, o kainų stabilumo išlaikymas, reikia priminti, yra svarbiausias šios politikos nustatymo ir vykdymo tikslas, tai aiškiai įtvirtinta EB 4 straipsnio 2 dalyje [12].

28. Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnis yra pagrindinė viso euro įvedimo proceso nuostata. Iš 3 straipsnyje įtvirtintos teisės priemonių tęstinumo taisyklės ir iš teisinio euro ir nacionalinių valiutų vienetų lygiavertiškumo principo gali būti kildinamas neutralumo principas, kuris yra Reglamentų dėl euro pagrindas [13]. Pagal šį neutralumo principą nacionalinių piniginių vienetų perskaičiavimas į eurus negali pakeisti kylančių iš teisės

10 — Žr. Reglamento Nr. 1103/97 5 konstatuojamąją dalį.

11 — 7 konstatuojamojoje dalyje teigiama, kad „nuostatos dėl tęstinumo gali pasiekti savo tikslą užtikrinti teisinį aiškumą ir skaidrumą ekonomikos subjektams, *ypač vartotojams*, tik tuo atveju, jeigu jos įsigalios kaip galima greičiau“ (kursyvu pažymėta mano).

12 — EB 4 straipsnio 2 dalis nustato, kad „be to, kas pirmiau paminėta, kaip numatyta šioje Sutartyje ir laikantis joje nustatytų terminų bei tvarkos, ši veikla apima neatšaukiamą valiutų kurso nustatymą, sudarantį sąlygas įvesti bendrą valiutą — ekiu, *nustatymą ir vykdymą vienos bendros pinigų politikos ir valiutų kurso politikos, kurių pagrindinis tikslas yra išlaikyti stabilias kainas* ir, neprieštaraujant šiam tikslui, Bendrijoje remti bendras ekonominės politikos kryptis vadovaujantis atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu“ (kursyvu pažymėta mano).

13 — Kai kurie nacionalinės teisės aktai, skirti užtikrinti, kad nacionalinės teisinė ir pinigų sistemos atitiktų Reglamentus dėl euro, aiškiai pripažįsta šį neutralumo principą egzistuojančių teisės priemonių atžvilgiu. Taip yra, pavyzdžiui, su Ispanijos 1998 m. gruodžio 17 d. Įstatymo Nr. 46/98 dėl euro įvedimo 6 straipsniu, kuris numato, kad „pesetos pakeitimas euru nepakeičia kreditų ar įsiskolinimų vertės, neatsižvelgiant į tai, koks jų pobūdis jų vertė lieka tapati tai jų vertei, kuri buvo perėjimo momentu, jų nepaveikiant“ (neoficialus vertimas).

priemonių įsiskolinimų ar kreditų vertės. Jų vertė turi išlikti lygi šių įsiskolinimų ir kreditų vertei iki piniginio vieneto perskaičiavimo. Euro įvedimas laikytinas neutraliu įvykiu jo įvedimo momentu egzistuojančių teisės priemonių atžvilgiu, įskaitant bet kurių šiose priemonėse nurodytų pinigų sumų vertę. Tai atitinka Reglamento Nr. 1103/97 tikslą atitinkamų vartotojų naudai ir tam, kad būtų išvengta infliacijos tendencijų, užtikrinti, kad būtini euro įvedimui pokyčiai būtų kuo mažesni.

29. Net jei 3 straipsnis būtų skirtas paprasčiausiai patvirtinti bendrąjį teisės principą [14], kuris taip pat yra pripažįstamas įvairiose nacionalinėse teisinėse sistemose, iš šios nuostatos formuluotės ir Reglamento Nr. 1103/97 tikslų aišku, kad jis gali sukelti teisinius padarinius [15]. Iš tikrųjų net jei pagal nacionalines nuostatas tam tikrose valstybėse narėse vienam ūkio subjektui būtų leidžiama tik dėl perėjimo prie euro vienašališkai keisti teisės priemones, ar, tiksliau tariant, bet kurias sutartines sąlygas, darant žalą vartotojams, taikyti tokių nacionalinių nuostatų neleistų 3 straipsnis [16].

30. Kiek tai susiję su dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis, kadangi Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnis yra svarbi taisyklė, susijusi su euro apsauga ir naudojimu jį įvedant, jis yra Bendrijos vienos bendros pinigų teisės dalis [17]. Šiuo požiūriu 3 straipsnis yra Reglamentų dėl euro privatinės teisės rezultatas, turintis viršenybę prieštaraujančių bet kurių sutarčiai taikytinos teisės *lex contractus* nacionalinių nuostatų atžvilgiu. Tai puikiai suprantama, jei prisimintume, kad 3 straipsnis buvo įtrauktas į Reglamentą Nr. 1103/97 siekiant užtikrinti, kad būtų pasiektas vienodas vieningos valiutos apsaugos ir aukštas teisinio tikrumo ir skaidrumo jos įvedimo proceso metu lygis.

31. Todėl euro sistema, įtvirtinta Reglamentais Nr. 1103/98 ir Nr. 974/98, išskiria tokius principus ir taisykles: 1) principas, kad euras turi būti naudojamas kaip vienintelė teisėta mokėjimo priemonė, pakeičianti nacionalines valiutas; 2) teisinis euro ir nacionalinių

14 — Jį aiškiai nurodo Reglamento Nr. 1103/97 7 konstatuojamoji dalis.

15 — Šiuo klausimu Vokietijos teisiniuose sluoksniuose yra kilęs didelis ginčas. Žr. Ritter, Jan Wilhelm, *Euro-Einführung und IPR unter besonderer Berücksichtigung nachehelicher Unterhaltsverträge*, Lang, Frankfurt a. M., 2003, p. 91–117, ypač p. 117, ir Hahn, Marie-Therese, *Europäische Währungsumstellung und Vertragskontinuität: eine Rechtsvergleichende Analyse aus der Perspektive Deutschlands, Frankreichs und Großbritanniens unter Berücksichtigung der Verordnung (EG) Nr. 1103/97*, Lang, Frankfurt a. M., 1999, p. 101–114.

16 — 3 straipsnis numato aiškią išlygą, kad šalys gali susitarti kitaip.

17 — Žr. Reglamento Nr. 1103/97 8 konstatuojamąją dalį, kurioje pripažįstama, kad euro įvedimas reiškia valstybės narės pinigų įstatymo pakeitimą.

valiutų vienetų lygiavertiškumas; 3) teisės priemonių tęstinumo ir neutralumo dėl šiose teisės priemonėse nurodytų pinigų sumų vertės taisyklė; ir 4) sutarčių laisvės principas. Visi jie yra ypač svarbūs nustatant, ar pagal Reglamentus dėl euro ir ypač Reglamentą Nr. 1103/97 viena sutarties šalis gali vienašališkai nuspręsti apvalinti vieneto kainas iki arčiausio cento, kai šis apvalinimas tiesiogiai sukelia žymius kitų ūkio subjektų galutinių piniginių įsipareigojimų pasikeitimus. [18]

D — Ar *Landgericht München nurodytos rūšies kaina yra mokėtina arba apskaičiuojama suma?*

32. Tai, kad Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnis numato, jog euro įvedimas negali keisti jokių teisės priemonės sąlygų ar atleisti nuo vykdymo pagal teisės priemonę, taip pat negali šaliai suteikti teisės vienašališkai pakeisti teisės priemonės sąlygą, gali reikšti, kad visos nacionaline valiuta išreikštos kainos, kaip esminės sutarties sąlygos, turi būti perskaičiuotos į eurus didžiausiu galimu tikslumu. Tačiau pereinant nuo vienos valiutos prie kitos kai kuriais atvejais apvalinimą gali tekti atlikti dėl praktinių sumetimų [19]. Todėl nenuostabu, kad Reglamentas Nr. 1103/97 numato ir reglamentuoja tam tikrų pinigų sumų apvalinimą.

33. 5 straipsnis numato, kad iki arčiausio cento visų pirma apvalinamos mokėtinos pinigų sumos. Nepaisant to, kad Reglamentuose dėl euro nerasime mokėtinų pinigų sumų sąvokos, *O2* ir Komisija sutaria, kad „mokėtinos pinigų sumos" apima visų formų pinigines skolas [20].

34. Tačiau atvirkščiai nei mano *O2*, minutės kainos negalima laikyti mokėtina suma *per se*, kadangi ji savaime nėra piniginė skola. Tik sužinojus, kiek minučių truko telefoninis pokalbis, gaunami duomenys, būtini mokėtinai už konkretų pokalbį sumai nustatyti. Būtent šiuo momentu pirkėjas tampa tele-

18 — Tokį pasikeitimą lemia aritmetinis dauginimas, dėl kurio nedidelis galutinės mokėtinos sumos pokytis, atsirandantis dėl vieneto kainos perskaičiavimo ir apvalinimo, padidinamas atsižvelgiant į perkamų vienetų skaičių.

19 — Martin Mélendez, Maria Teresa, *El Euro — Paridad, continuidad, conversión y redondeo*, La Ley, Madrid, 2001, p. 234–238, pateikiama ankstesnių devynioliktame amžiuje Ispanijoje ir dvidešimtame amžiuje Jungtinėje Karalystėje priimtų teisės aktų dėl apvalinimo pavyzdžių.

20 — Taip pat žr. *The Introduction of the euro and the rounding of currency amounts*, DG II/C4-SP(99), Update February 1999, p. 10.

foninio ryšio operatoriaus skolininku dėl konkrečios pinigų sumos. Jei pirkėjas per tam tikrą laikotarpį visiškai neskambina telefonu, akivaizdu, kad piniginė skola neatsiranda, nors sutarta minutės kaina lieka galioti.

35. Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnyje aiškiai nurodytų sumų apvalinimas iki arčiausio cento atliekamas, kaip pažymi Komisija, dėl praktinių priežasčių ir yra tiesioginis padarinys to, kad euras yra padalytas į vieną šimtą centų ir nėra mokėjimo priemonės, kuri atitiktų smulkesnę cento dalį [21]. Taigi 5 straipsnyje nurodytos pinigų sumos po perskaičiavimo dėl praktinių priežasčių nurodomos ne didesniu kaip cento tikslumu. Savo ruožtu šiomis praktinėmis priežastimis negalima pateisinti minutės kainos apvalinimo iki arčiausio cento, kadangi tokia kaina savaime nėra piniginė skola.

36. Apskaičiuojamoms sumoms 5 straipsnis numato tą pačią apvalinimo iki arčiausio cento taisyklę. Reglamentai dėl euro vėl nepateikia šių sumų sąvokos. Komisija savo pastabose raštu pažymi, kad ši kategorija apima sumas, apskaitos tikslais naudojamas sąskaitų išrašuose ar balansuose. Net jei tokios sumos nėra galutinės mokėtinos sumos, jos reiškia pinigines skolas. Pati minutės kaina, be abejonės, nėra suma, kurią galima įrašyti į ryšio operatorių buhalterines knygas. Paprasčiausiai minutės kaina naudojama tarpiniams apskaičiavimams [22], kurių reikia nustatant mokėtinas (pavyzdžiui, galutinė sąskaitos suma) ir apskaičiuojamas (gali būti kiekvieno telefoninio skambučio kaina) sumas.

37. Be to, praktinės priežastys, kurios pateisina galutinių mokėtinų sumų ar į buhalterines knygas įrašomų sumų apvalinimą iki arčiausio cento, nepateisina minutės kainos, kuri naudojama tik apskaičiuojant šias sumas, apvalinimo iki arčiausio cento.

38. Kadangi pagal *Landgericht* pateiktą informaciją kiekvieno telefoninio skambučio kainos apskaičiavimas grindžiamas ne vien minutės kaina, bet ir viena šeštąja šios sumos dalimi, atitinkančia kainą už 10 sekundžių intervalą, neįmanoma minutės kainos laikyti apskaičiuojama suma, kuri po perskaičiavimo

21 — Reglamento Nr. 974/98 2 straipsnis numato, kad „nuo 1999 m. sausio 1 d. dalyvaujančių valstybių narių valiuta yra euras. Valiutos vienetas yra vienas euras. Vienas euras yra padalytas į vieną šimtą centų". To paties Reglamento 3 straipsnis numato, kad „kiekvienos dalyvaujančios valstybės narės valiuta keičiama į eurą pagal perskaičiavimo kursą".

22 — „Tarpinių apskaičiavimų" sąvoka yra aiškiai nurodyta Reglamento Nr. 1103/97 11 konstatuojamojoje dalyje.

į eurus turi būti suapvalinta iki arčiausio cento. Iš tikrųjų šiuo konkrečiu atveju minutės kaina netgi nėra suma, tiesiogiai naudojama apskaičiuojant kiekvieno telefoninio skambučio kainą, kuri bus įtraukta į sąskaitą.

39. Todėl aš negaliu pritarti *O2* tvirtinimui, kad „mokėtinų arba apskaičiuojamų pinigų sumų" sąvoka Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnyje apima visas pinigų sumas. Ši nuostata nenumato, kad *„visos pinigų sumos"* apvalintinos iki arčiausio cento. Ji nurodo, kad „jeigu *mokėtinų arba apskaičiuojamų pinigų sumų* apvalinimas yra atliekamas po jų perskaičiavimo į eurą, kaip nurodyta 4 straipsnyje, tuomet jos apvalinamos iki cento"[23].

40. Tai, kad visos pinigų sumos, išreikštos dalyvaujančios valstybės narės nacionaline valiuta, turi būti perskaičiuotos į eurą, nereiškia, kad jos turi būti suapvalintos iki arčiausio cento. *O2* ginčija, kad kiekvienu atveju, kai atliekamas pinigų sumos perskaičiavimas, ji turi būti apvalinama iki arčiausio cento, tačiau nepateikia šią išvadą pagrindžiančių argumentų.

41. Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnis *a contrario* aiškiai pripažįsta, kad perskaičiavimas nebūtinai reikalauja apvalinimo. Iš tiesų ši nuostata įtvirtina apvalinimą iki arčiausio cento, *„jeigu* mokėtinų arba apskaičiuojamų pinigų sumų *apvalinimas yra atliekamas* po jų perskaičiavimo į eurą, kaip nurodyta 4 straipsnyje"[24]. Todėl aš nesutikčiau su *O2*, kai ši ginčija, kad 4 straipsnis leidžia perskaičiavimą ir apvalinimą, o 5 straipsnis tik aptaria apvalinimo ypatybes. Perskaičiavimas ir vėliau – apvalinimas yra dvi visiškai skirtingos operacijos. 4 straipsnis įtvirtina nacionalinės valiutos vienetais išreikštų pinigų sumų perskaičiavimo į eurus atlikimo sąlygas[25]. Jis nereglamentuoja perskaičiuotų pinigų sumų apvalinimo[26]. Šį klausimą mokėtinų ir apskaičiuojamų pinigų sumų atžvilgiu reglamentuoja 5 straipsnis.

42. Todėl, manyčiau, atsakymas į pirmąjį klausimą turėtų būti toks: tokia suma kaip minutės kaina nėra mokėtina arba apskai-

23 — Kursyvu pažymėta mano.

24 — Kursyvu pažymėta mano.

25 — 4 straipsnio 4 dalis taip pat nustato, kaip turi būti atliekamas perskaičiavimas iš vienos nacionalinės valiutos į kitą. Šis klausimas šioje byloje aiškiai neturi reikšmės.

26 — 4 straipsnis nurodo apvalinimą tik dviem atvejais, iš kurių abu šioje byloje nenagrinėjami. Pirma, 4 straipsnio 2 dalis draudžia perskaičiavimo kursų, kuriuos pagal 4 straipsnio 1 dalį turi sudaryti šeši reikšminiai skaitmenys, apvalinimą ir trumpinimą. Ši nuoroda, žinoma, nesusijusi su pinigų sumų apvalinimu po jų perskaičiavimo į eurus. Antra, 4 straipsnio 4 dalis nustato aiškias pinigų sumų perskaičiavimo iš vienos nacionalinės valiutos į kitą taisykles, įskaitant taisyklę dėl apvalinimo, kurios šioje byloje vėlgi nenagrinėjamos.

čiuojama suma Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnio prasme. Tokios sumos kaip minutės kainos yra pinigų sumos, naudojamos tarpiniuose skaičiavimuose, atliekamuose nustatant mokėtinas arba apskaičiuojamas sumas.

43. Kadangi 5 straipsnyje nurodytos pinigų sumos dėl praktinių priežasčių po perskaičiavimo nurodomos ne didesniu kaip cento tikslumu, telekomunikacijų sąskaitoje tik galutinė sąskaitos suma būtinai apvalinama iki arčiausio cento.

44. Individualių sumų, atitinkančių kiekvieno telefoninio skambučio kainą, apvalinimas iki arčiausio cento gali būti leidžiamas, jei kiekvieno telefoninio skambučio kaina (dėl praktinių priežasčių, susijusių su buhalterija arba atsižvelgiant į konkrečias šalių sutarties sąlygas) turi būti apskaičiuojama individualiai. Jei apvalinimas atliekamas šiomis sąlygomis, jis paprastai neturės įtakos galutinei mokėtinai sąskaitos sumai. Kadangi individuali kiekvieno telefoninio skambučio kaina priklauso nuo to skambučio trukmės, o šis elementas yra kintamas, kaskart bus apvalinama tai iki arčiausio didesnio, tai iki arčiausio mažesnio euro cento; taip galutinė sąskaitos suma tampa praktiškai ta pati, kokia ji būtų, jei individualios sumos sąskaitoje būtų apskaičiuotos didesniu tikslumu [27].

E — *Ar tarpiniuose skaičiavimuose naudojama tokia suma kaip minutės kaina gali būti apvalinama po perskaičiavimo į eurus?*

45. Kaip pirmiau minėta, 5 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad mokėtinos arba apskaičiuojamos sumos apvalinamos iki arčiausio cento, tačiau Reglamente Nr. 1103/97 nėra nuostatos, kuri pagrįstų išvadą, jog tarpiniuose skaičiavimuose naudojamos sumos taip pat apvalinamos iki arčiausio cento. Komisija pažymi, kad nėra praktinių priežasčių, pateisinančių draudimą perskaičiuojant išsaugoti didesnį nei cento tarpinės sumos tikslumą, kuriai paprasčiausiai netaikomos 5 straipsnyje nurodytos apvalinimo taisyklės.

27 — Tai, jog Reglamentas Nr. 1103/97 numato apvalinimą iki kito sveiko skaičiaus, kai perskaičiavimo rezultatas sudaro lygiai pusę, reiškia, kad yra didesnė tikimybė apvalinti iki didesnio, o ne iki mažesnio skaičiaus. Kitaip tariant, telefoninių pokalbių, kurių individuali kaina, kaip apskaičiuojama suma, apvalinama iki didesnio, o ne mažesnio euro cento, paprastai bus daugiau. Tačiau tai turės nežymų poveikį, o svarbiausia, jog jis bus pasekmė to, kad patiės Reglamento 5 straipsnis numato apvalinimą iki kito sveiko skaičiaus, kai mokėtinų arba apskaičiuojamų sumų perskaičiavimo rezultatas sudaro lygiai pusę.

46. Atvirkščiai, Reglamentas Nr. 1103/97 nedraudžia apvalinti tarpiniuose skaičiavimuose naudojamų tokių sumų, kaip minutės kainos, net jei tai yra apvalinimas iki arčiausio cento su sąlyga, kad atitinkami ūkio subjektai, būtent sutarties šalys, dėl tokio apvalinimo susitaria. Sutarčių laisvės principas yra aiškiai pripažįstamas 3 straipsnyje ir nėra jokių priežasčių šią laisvę riboti, kai tai yra susiję su tarpiniuose skaičiavimuose naudojamų sumų apvalinimu iki arčiausio cento. Tai, kad Reglamento 5 straipsnis nenumato šių sumų apvalinimo, *a contrario* negali būti suprantama kaip tokio apvalinimo draudimas.

47. Vis dėlto turime žinoti, kad apvalinant pinigų sumą, visa, ką įgyja viena šalis, praranda kita, t. y. įgyto ir prarasto suma lygi nuliui. Todėl susitarti dėl apvalinimo būtų neįprasta, kadangi mažai tikėtina, jog viena sutarties šalis norėtų prisiimti išskirtinai kitos sutarties šalies naudai nuostolius, kurie būtinai atsiras apvalinant tarpiniuose skaičiavimuose naudojamas vieneto kainų sumas.

48. Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau aptarta, tarpiniuose skaičiavimuose naudojamų vieneto kainų apvalinimas iki artimiausio cento atitinka Reglamentą Nr. 1103/97, jeigu atitinkamos šalys dėl jo susitarė. Tačiau šioje byloje dėl tarpiniuose skaičiavimuose naudojamų minutės kainų apvalinimo *O2* nusprendė vienašališkai.

49. Reglamente Nr. 1103/97 niekur nėra nuostatos, kuri vienai sutarties šaliai aiškiai uždraustų vienašališkai nuspręsti apvalinti skaičių, gautą perskaičiavus į eurus minutės kainą, naudojamą tarpiniuose skaičiavimuose siekiant nustatyti kitai šaliai mokėtinas arba apskaičiuojamas sumas. Savo pastabose raštu Komisija teisingai atkreipia į tai dėmesį, tvirtindama, kad 5 straipsnis nedraudžia apvalinti kitų, negu šioje nuostatoje aiškiai nurodytų pinigų sumų. Pirma, toks draudimas turėtų būti aiškiai nurodytas. Antra, 5 straipsnyje tikrai būtų nurodytas reikiamas skaitmenų po kablelio skaičius. Atvirkščiai nei argumentavo *Verbraucher Zentrale* pagrindinėje byloje, toks ūkio subjektas, pavyzdžiui, *O2*, neprivalės perskaičiuotų minutės kainų nurodyti didžiausiu galimu tikslumu. Be to, reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1103/97 11 konstatuojamąją dalį Reglamente nurodytos apvalinimo taisyklės „neturi jokios įtakos apvalinimui, susitarimams ar nacionalinėms nuostatoms, užtikrinančioms tikslesnius tarpinius apskaičiavimus“. Ši konstatuojamoji dalis aiškiai prieštarauja argumentui, kad paprastai reikalingas didžiausias perskaičiavimo tikslumas.

50. Tačiau tai, kad mokėtinoms arba apskaičiuojamoms sumoms nustatyti naudojamas pinigų sumas iš esmės galima vienašališkai apvalinti, nereiškia, kad tokiam apvalinimui netaikytini kokie nors Reglamente Nr. 1103/97 tiesiogiai nustatyti apribojimai. Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnis įtvirtina pagrindinę sutartinių sąlygų tęstinumo taisyklę. Kadangi minutės kainos yra esminės sutarties sąlygos, vienašališkas sprendimas jas apvalinti neišvengiamai turi būti vertinamas atsižvelgiant į šią taisyklę. Todėl ir atvirkščiai nei mano *O2*, Bendrijos teisėje yra nuostata, galinti įtvirtinti apribojimus sutartyse su pirkėjais nustatytų minutės kainų vienašališkam apvalinimui.

F — *Reglamente Nr. 1103/97 įtvirtinti apribojimai, kai viena sutarties šalis vienašališkai nusprendžia apvalinti tarpiniuose skaičiavimuose naudojamas vieneto kainas*

51. Tarp mokėtinų arba apskaičiuojamų sumų ir tarpiniuose skaičiavimuose naudojamų sumų yra aiškus skirtumas. Tačiau mes negalime visiškai atriboti šių dviejų pinigų sumų tipų ir nepaisyti to, kad tarpiniuose skaičiavimuose naudojamos sumos vaidina svarbų vaidmenį nustatant mokėtinas arba apskaičiuojamas sumas. Ūkio subjekto vienašališkai atliekamas sumos, kuri naudojama skaičiuojant mokėtiną arba apskaičiuojamą sumą, apvalinimas neabejotinai gali pastarosios sumos dydžiui turėti poveikį, žalingą kitiems ūkio subjektams [28].

52. Būtent taip atsitinka, kai toks ryšio operatorius kaip *O2* nusprendžia iki arčiausio cento apvalinti savo įvairių tarifinių pasiūlymų minutės kainas po jų perskaičiavimo į eurus. Kadangi dėl šio apvalinimo didėja mokėtina arba apskaičiuojama suma už klientų telefoninius pokalbius, įkainotus tam tikra minutės kaina (pavyzdžiui, 0,05 *DEM* tarifas už skambučius po 21 valandos į fiksuoto ryšio tinklą), toks apvalinimas tiesiogiai pažeidžia Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnyje nustatytą sutartinių sąlygų tęstinumo taisyklę.

53. Šis apvalinimas susijęs su konkrečios sutartyje nustatytos sąlygos, kuria remiantis šalys sutarė dėl konkrečios kainos už pokal-

28 — Kai kurios valstybės narės tinkamai įvertino riziką, kad minutės kainų, ypač telekomunikacijų sferoje, vienašališkas apvalinimas iki arčiausio cento gali daryti didelę įtaką galutinėms vartotojų mokėtinoms sumoms. Be to, tai pateisina nacionalinės teisės aktuose esančias nuostatas, kurios skirtos parengti nacionalines teisines sistemas euro įvedimui. Gerą pavyzdį galima rasti Ispanijos 1998 m. gruodžio 17 d. Įstatymo Nr. 46/1998, iš dalies pakeisto 2001 m. birželio 4 d. Įstatymu Nr. 9/2001, 11 straipsnio 2 dalyje, kuri numato, kad minutės kainos, įskaitant telekomunikacijų kainas, po perskaičiavimo išreiškiamos su šešiais skaitmenimis po kablelio.

bių po konkretaus laiko ir pagal konkretų tarifą minutę, vienašališku keitimu. Nė viena sutarties šalis, susitarusi dėl konkrečios minutės kainos, nesitikėjo, kad visi telefoniniai pokalbiai truks vieną minutę. Šis tarifas kaip tik leidžia šalims apskaičiuoti tikėtiną kiekvieno telefoninio pokalbio kainą, kiek jis betruktų, ir bendrą visų telefoninių skambučių kainą. Dėl to minutės kainos apvalinimo poveikis turi būti vertinamas atsižvelgiant į jo poveikį kiekvieno telefoninio skambučio kainai ir bendrai visų telefoninių skambučių kainai (kurios yra „mokėtinos arba apskaičiuojamos sumos").

54. Taigi negalėčiau pritarti Komisijai, kai ji aiškiai tvirtina, jog perskaičiavimo tikslumas gan skiriasi nuo sutarčių tęstinumo, nurodydama, jog ši byla susijusi ne su sutartinių sąlygų tęstinumo klausimu, bet tiktai su perskaičiavimo į eurus tikslumu. Mano manymu, minutės kainų perskaičiavimas ir sutartinių sąlygų tęstinumas yra glaudžiai susiję, nes sutartyje nustatyta minutės kaina yra sutarties sąlyga. Apskritai kai sutartyje yra nustatyta konkreti vieneto kaina, išlaikyti didesnį nei cento tikslumą gali būti būtina sutarties sąlygos, nustatančios kainą, tęstinumui užtikrinti. Tai ypač akivaizdu, jei turėsime omenyje, kad Reglamentu Nr. 1103/97 tikrai neketinta leisti didinti kainų dėl nacionalinių valiutų vienetų perskaičiavimo į eurus. Siekiant išvengti tokių padidėjimų būtina Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnį aiškinti taip: kai kuriais atvejais tarpiniuose skaičiavimuose naudojamoms pinigų sumoms turi būti išlaikytas didesnis nei cento perskaičiavimo tikslumas.

55. Mano manymu, Reglamentas Nr. 1103/97 (ir ypač 3 straipsnis) neleidžia sutartinių sąlygų keisti apvalinant taip, kaip tai vienašališkai darė *O2*. Sutartyje nustatyta minutės kaina kinta, kai, pavyzdžiui, didėja visų vartotojų, pasirinkusių *Genion Home* tarifą, mokėtina suma už pokalbius po 21 valandos. Iš esmės *O2* ir jos klientų sutartyje nustatyta, kad už 10 minučių pokalbį po 21 valandos mokama 0,50 *DEM*. Minutės kaina, rodanti vartotojams telefoninių pokalbių po 21 valandos kainą, buvo ne *vienintelė* sutarties sąlyga, o *viena* iš *O2* ir kiekvieno kliento sutartyse nustatytų sąlygų. Nėra abejonių, kad tokia apvalinimo praktika, kokios laikosi *O2*, keičia šią konkrečią sutarties sąlygą ir kartu pažeidžia jos tęstinumą darant žalą kiekvienam klientui, skambinančiam telefonu po 21 valandos.

56. Kadangi šis padidėjimas nurodomas kaip išskirtinai sumų, anksčiau išreikštų Vokietijos markėmis, perskaičiavimo į eurus rezultatas, pažeidžiamas Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnis.

57. Neigdama šiuos argumentus *O2* teigia, kad jos taikomas apvalinimas iki arčiausio cento yra neutrali praktika žalingo jos klientams kainos padidėjimo atžvilgiu. Grįsdama šią išvadą, ji teigia, kad, apvalindama visas sutartyje nustatytas minutės kainas iki arčiausio cento, ji nepakenkė klientams kaip jų visumai, kadangi, nors buvo perskaičiuota 14 minutės kainų, septyniais atvejais kaina didėjo, o kitais septyniais atvejais perskaičiuotos kainos buvo suapvalintos iki mažesnio euro cento ir klientams suteikta nauda.

58. Tačiau šiuo teiginiu pirmiausia nepaisoma to, kad sutarčių tęstinumo taisyklei yra svarbus poveikis kiekvienai sutarties su kiekvienu individualiu vartotoju sąlygai, o ne visuotinis poveikis sutartims su klientais apskritai. Vertinant tai pakanka pažymėti, kad kai kurie vartotojai galėjo sudaryti sutartis su *O2*, siekdami pasinaudoti tik kai kuriomis konkrečiomis minutės kainomis. Ir netgi *O2* tvirtinimas, kad apvalinimas turėtų neutralų poveikį vartotojui, vienodai besinaudojančiam visais tarifais, atrodo, neturėtų būti nuodugniau tiriamas. Iš tiesų septynios minutės kainos padidėjo daugiau, negu sumažėjo iki mažesnio euro cento suapvalintos kainos. Kitaip tariant, net jei sutartine sąlyga (klaidingai) nelaikysime kiekvienos iš individualių minutės kainų, tačiau 14 *Genion Home* tarifinio pasiūlymo minutės kainų kaip visumą, *O2* vienašališkai pasirinkta apvalinimo praktika nėra neutrali. Ji taip pat lemia kainų padidėjimą vartotojams kaip visumai [29].

59. Dėl šio nagrinėjimo turiu pabrėžti, kad vienašališkas sprendimas, apvalinti minutės kainas pagal *Genion Home* tarifą, ar ne, priimamas klasikinėje informacinės asimetrijos situacijoje (kai viena šalis disponuoja žiniomis, o kita – ne). Dėl to iškyla reali grėsmė, kad susitarianti šalis, išsamiai žinanti savo klientų pasirinkimus, dažniausiai naudojamas minutės kainas ir vidutinę telefoni-

29 — Tai galima iliustruoti tokiu pavyzdžiu: O2 kliento X bendra mėnesio skambučių suma pagal *Genion Home* tarifą yra 420 minučių (vidutiniškai 14 minučių per dieną). Tam, kad vienodai išnagrinėtume visas 14 minutės kainų, remdamiesi *O2* pagrindimu, turime daryti prielaidą, kad šios 420 minučių yra vienodai paskirstytos 14 skirtingų minutės kainų ir tai sudaro 30 minučių kiekvienai minutės kainai per šį mėnesį. Atlikus reikalingus skaičiavimus galima pamatyti, kad dėl *O2* vienašališkai atlikto įvairių kainų perskaičiavimo ir jų suapvalinimo iki arčiausio cento klientas X už telefoninius pokalbius turės mokėti 0,22 DEM (perskaičiavus atitinka 0,11 EUR) daugiau nei iki perskaičiavimo į eurus. Nebereikia aiškinti, kokio dydžio skaičius būtų gautas, šį akivaizdžiai nežymų padidėjimą to, ką turi sumokėti klientas X, padauginus iš bendro *O2* klientų, skambinančių *Genion Home* tarifu, skaičiaus.

nių pokalbių kiekvienu tarifu trukmę, būtent visą informaciją apie išlaidas ir pelną, kurie atsiras dėl sprendimo apvalinti tokias kainas iki arčiausio cento, elgsis oportunistiškai.

60. Pagal Reglamentą Nr. 1103/97 oportunistinio elgesio grėsmė reiškia pakankamą priežastį neleisti *O2* priimti sprendimo *vienašališkai ir be apribojimų* apvalinti įvairias prieš tai su klientais sutartas minutės kainas, net jeigu apvalinamos visos be išimties kainos pagal tą patį tarifą. Pirma, dėl tokių minutės kainų apvalinimo iki arčiausio cento gali padidėti bendras mokėtinų arba apskaičiuojamų sumų už telefoninius pokalbius dydis, kuris, nesant perskaičiavimo, nebūtų padidėjęs. Antra, dėl minėtos informacinės asimetrijos pašalinis asmuo negali nustatyti tikrojo padidėjimo masto jokiu tikslumu.

61. Jei šiomis informacinės asimetrijos sąlygomis toks ūkio subjektas kaip antai *O2* nustato, kad apvalinimas iki arčiausio cento naudingas, tokį apvalinimą jis greičiausiai nuspręs atlikti. Ir atvirkščiai, jei nustato, kad dėl apvalinimo praras pinigų, tuomet jis pasirinks išlaikyti didesnį perskaičiavimo tikslumą tam, kad išvengtų nuostolių. Bet kuriuo atveju ūkio subjektas, naudodamasis informacine asimetrija, yra privilegijuotas, nes gali vienašališkai nuspręsti didinti su klientais sutartas kainas, pasinaudodamas, atrodo, tokiu neutraliu įvykiu kaip perėjimas nuo nacionalinės valiutos prie euro tam, kad nuslėptų padidėjimą.

62. Todėl Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnis turi būti aiškinamas taip: jis nedraudžia vienašališkai apvalinti tokių pinigų sumų kaip tarpiniams mokėtinų arba apskaičiuojamų sumų skaičiavimams naudojamos minutės kainos, jeigu apvalinimas nesukelia kitiems atitinkamiems ūkio subjektams mokėtinų arba apskaičiuojamų sumų didėjimo, kurios, jei nebūtų perskaičiuojamos į eurus, liktų nepasikeitusios.

63. Pagal Reglamentą Nr. 1103/97 tarpiniams mokėtinų arba apskaičiuojamų sumų skaičiavimams naudojamos vieneto kainos gali būti šalies vienašališkai apvalinamos, tačiau Reglamentas nustato tokio apvalinimo apribojimą: jis neturi sukelti sisteminio šių sumų augimo. Ar vienašališkas apvalinimas pažeidžia 3 straipsnį, ar ne, turi būti vertinama kiekvienu atveju konkrečiai. Šis vertinimas priklausys nuo kintančių aplinkybių, kurios kiekvienoje kitoje valstybėje narėje bus skirtingos. Tos kintančios aplinkybės apima, pavyzdžiui, nacionalinės valiutos, kuria anksčiau buvo nurodomos vieneto kainos, piniginio vieneto smulkiausios dalies vertę.

64. Aš pabandysiu šį klausimą paaiškinti apvalinimo, kuris galėjo būti vienašališkai atliktas nepažeidžiant Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnio, pavyzdžiu, kuris pagrįstas *Landgericht München* šioje byloje pateiktais skaičiais.

65. Prieš perskaičiuojant Vokietijos markes į eurus 10 minučių telefoninis pokalbis, pavyzdžiui, 0,05 *DEM* minutės kaina skambučiams po 21 valandos į fiksuoto ryšio tinklą, vartotojui kainavo 0,50 *DEM*. Kai *O2* atliko perskaičiavimą į eurus ir vėliau apvalinimą, skambutis kainavo 0,586749 *DEM*, o suapvalinus iki pfenigio sudarė kainos padidėjimą 9 pfenigiais, palyginti su sutartyje su klientu nustatyta suma už 10 minučių pokalbį pagal šį tarifą. Jei ši konkreti minutės kaina po perskaičiavimo į eurus nebūtų apvalinama, kaina didžiausiu tikslumu būtų 0.0255645 euro. Jei ši suma būtų apvalinama iki keturių skaičių po kablelio, minutės kaina būtų 0.0256 euro. Jei ši minutės kaina būtų naudojama atitinkamams skaičiavimams, vartotojas už šį 10 minučių pokalbį turėtų mokėti 0,256 euro. Šią sumą pagal Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnį suapvalinus iki arčiausio cento gaunama 0,26 euro. Ši suma atitinka 0.5085158 *DEM*, kuri, suapvalinta iki pfenigio, atitinka 0,51 *DEM* vietoje iki perskaičiavimo ir apvalinimo mokėtinos 0,50 *DEM*.

66. Apvalinimas iki keturių skaitmenų po kablelio, atrodo, neužtikrina, kad šiuo konkrečiu tarifu besinaudojantys klientai nepatirs mokėtinų arba apskaičiuojamų sumų padidėjimo, kurios, jei ne perskaičiavimas į eurus, nebūtų padidėjusios. Žinoma, jeigu klientas vietoje 10 minučių telefoninio pokalbio kalba tuo pačiu tarifu 15 minučių, jis turės mokėti 0,384 euro (0.0256 euro x 15), kurias suapvalinus iki arčiausio cento gaunama 0,38 euro. Ši suma atitinka 0,74 *DEM* vietoje 0,75 *DEM*, kuriuos būtų reikėję mokėti už tą patį telefoninį pokalbį iki perskaičiavimo į eurus (0,01 euro sumažėjimas). Be to, pavyzdžiui, už 5 minučių telefoninį pokalbį šiuo konkrečiu tarifu klientas, atlikus apvalinimą iki keturių skaitmenų po kablelio, turėtų mokėti 0,13 euro, o tai tiksliai atitinka 0,25 *DEM*, kuriuos jis būtų turėjęs mokėti už 5 minučių pokalbį tuo pačiu tarifu iki perskaičiavimo.

67. Iš anksčiau pateikto pavyzdžio galima matyti, kad apvalinimas iki keturių skaitmenų po kablelio gali sukelti ir padidėjimą, ir sumažėjimą sumų, mokėtinų už kiekvieną konkrečios minutės kainos telefoninį pokalbį. Tačiau svarbu pažymėti, kad, viena vertus, atsiradus tokiems pokyčiams jie neviršys sumos eurais, atitinkančios 0,01 *DEM*, ir, svarbiausia, kad pasikeitimai būtų ir į vieną, ir į kitą pusę, atsižvelgiant tik į konkretaus pokalbio trukmę. Kitaip tariant, galutinis rezultatas to, kas nustatyta šalių sutartyje, atžvilgiu būtų neutralus. Nors kiekvienas

klientas gali kontroliuoti, kiek trunka telefoninis pokalbis, nerealu vertinti, kad klientai nuspręs (ir galės) reguliuoti telefoninių pokalbių trukmę taip, kad dėl pokalbio konkrečiu tarifu konkrečios trukmės (pavyzdžiui, 15 minučių vietoje 14) jie gautų naudos, kuri bet kuriuo atveju kiekvienam telefoniniam pokalbiui neviršytų 0,01 *DEM*.

68. Taigi vienašališkas apvalinimas iki keturių skaitmenų po kablelio minėtomis aplinkybėmis neturėtų poveikio šalių sudarytos sutarties sąlygoms ir todėl būtų priimtinas pagal Reglamentą Nr. 1103/97, nors ir nebūtų didžiausio galimo perskaičiavimo tikslumo. Tačiau toks apvalinimas iki arčiausio cento, kurį šiuo atveju vienašališkai atliko *O2*, nėra priimtinas. Toks apvalinimas, kuris pateikiamas (ir turėtų būti) kaip neutrali perskaičiavimo ir apvalinimo operacija, iš tikrųjų slepia kainos padidėjimą.

69. Pagal Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnį tokio tarifo, pavyzdžiui, *Genion Home*, įvairias minutės kainas būtų galima vienašališkai apvalinti iki keturių skaitmenų po kablelio, tačiau ne iki arčiausio cento ar net trijų skaitmenų po kablelio, kadangi dvi pastarosios apvalinimo praktikos neatitinka sutartinių sąlygų tęstinumo taisyklės ir perskaičiavimo operacijos neutralumo šiose sutartinėse sąlygose nurodytų pinigų sumų vertės atžvilgiu. Kitaip tariant, tai reiškia, kad galima apvalinti įvairias minutės kainas, jeigu po apvalinimo eurais išreikšta vieneto kaina ir nacionaline valiuta išreikšta kaina yra tiek lygiavertės, kad išvengiama mokėtinų arba apskaičiuojamų sumų sisteminių padidėjimų.

70. Ankstesnį punktą iliustruoja tai, kad kai kurie Vokietijos ryšio operatoriai perskaičiavo savo minutės kainas ir jas suapvalino iki keturių skaitmenų po kablelio [30]. Kiti operatoriai šias kainas apvalino iki trijų skaitmenų po kablelio, tačiau visuomet apvalino jas iki mažesnio cento, taigi visuomet savo klientų naudai.

71. 70 punkte nurodytoje situacijoje arba bet kuriuo kitu atveju, kai apvalinama iki mažesnio cento, ir apvalinimas suteikia naudos kitiems suinteresuotiems ūkio subjektams (būtent vartotojams), apvalinimo praktika visiškai nepažeidžiamas Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnis. Tai iš tikrųjų reiškia, kad kiekvienas vartotojas tyliai sutinka su kainų mažinimu.

30 — Jei *O2* būtų ėjusi tuo pačiu keliu, jos aiškiai skelbiamas susirūpinimas išsaugoti klientams galimybę palyginti skirtingų ryšio operatorių siūlomas minutės kainas būtų nereikalingas.

72. Pagaliau vieneto kainų, atitinkančių minėtus kriterijus, vienašališko apvalinimo apribojimai taip pat svarbūs todėl, kad būtų išvengta žymaus nukrypimo nuo didžiausio Reglamentuose dėl euro leidžiamo apvalinimo netikslumo perskaičiuojant mokėtinas sumas. Didžiausias Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnyje leidžiamas apvalinimo perskaičiuojant į eurus mokėtinas arba apskaičiuojamas sumas netikslumas yra 0,005 euro. Leisti susitariančiai šaliai vienašališkai nuspręsti apvalinti mokėtinų sumų skaičiavimui naudojamas sumas taip, kad jos *de facto* būtų apskaičiuotos gerokai mažesniu tikslumu nei mokėtinos sumos, neatitiktų 5 straipsnyje išreikšto tikslo išlaikyti aukštą tikslumo perskaičiuojant mokėtinas sumas lygį.

III — Išvada

73. Taigi, mano nuomone, į nacionalinio teismo pateiktus klausimus reikėtų atsakyti taip:

1. Tokia suma kaip minutės kaina nėra mokėtina arba apskaičiuojama suma Reglamento Nr. 1103/97 5 straipsnio prasme. Tai yra pinigų suma, naudojama tarpiniams skaičiavimams, atliekamiems nustatant mokėtinas arba apskaičiuojamas sumas.

2. Reglamentas Nr. 1103/97 turi būti aiškinamas taip: jis nedraudžia vienašališkai apvalinti sutartyje nustatytų tokių pinigų sumų, tokių kaip mokėtinų arba apskaičiuojamų sumų tarpiniams skaičiavimams naudojamos minutės kainos, jeigu atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1103/97 3 straipsnį toks apvalinimas nesukelia mokėtinų arba apskaičiuojamų pinigų sumų automatiško padidėjimo.